

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 12 maj 2010
Utskriftsvänlig pdf-fil
Läs mer om idrott och filosofi på idrottsforum.org

Vad betyder idrottens filosofi? Olika saker för olika filosofer, uppenbarligen. Tittar man på forumets **temasida för idrottsfilosofi**, med publicerade artiklar och recenserade böcker, finns en påtagligt bredd, men en bredd i huvudsak inom ramen för ett utifrånperspektiv på sport. Etikfrågor upptar en betydande del av litteraturen, och då särskilt dopningsfrågor men också fair play-frågor ur ett vidare perspektiv. Här finns vidare exempel på en mera normativt hållen dygdetisk infallsvinkel. Gemensamt för de flesta bidragen är dock, som sagt, att det är betraktarens perspektiv som dominerar. Men det finns självfallet ett inifrånperspektiv på sport, utifrån atletens subjektiva erfarenhet. Colin McGinn hävdar att en filosofisk studie av sport bör ta utgångspunkt i utövaren, i dennes upplevelse, snarare än i ett externalistiskt åskådarperspektiv. McGinn föddes i Blackpool, England, 1950 och är idag världsledande filosof, professor vid University of Miami, och författare till böcker som *The Power of Movies* (2005), *Shakespeare's Philosophy* (2006) och *Mindfucking* (2008). Hans enda bidrag till idrottsfilosofin är *Sport*, också från 2008, och utgiven i förlaget Acumens serie "The Art of Living". Gunnar Breivik recenserar insiktsfullt och intresseväckande McGinns bok, och han hittar mycket att instämma i, till exempel inifrånperspektivet, definitionen av idrottsbegreppet, jämställandet av fysisk bildning med moralisk och akademisk bildning.

Filosof och idrottsutövare om idrott och filosofi

Gunnar Breivik

Norges idrettshøgskole, Oslo

Colin McGinn

Sport

132 sidor, hft.
Durham, Co. Durham: Acumen
Publishing 2008 (The Art of Living)
ISBN 978-1-84465-148-1

Det er litt av en begivenhet når en av dagens ledende filosofer velger å skrive en bok om idrett og filosofi. Få, om noen, har gjort det. Men den engelske filosofen Colin McGinn, nå bosatt i USA, har nylig skrevet en liten bok på 132 sider i serien *The Art of Living* der han gjør rede for sitt forhold til idrett, både praktisk og teoretisk. McGinn er særlig kjent for sitt arbeid innen bevissthetsfilosofi der han i likhet med Thomas Nagel argumenterer for at 'the view from within', det subjektive perspektivet, ikke kan reduseres til en objektiv størrelse og at nevrovitenskapen derfor aldri kan gi den endelige beskrivelse av bevisstheten. Han har skrevet spennende bøker som *Mindfucking* (2008) og brukt skjønnlitteratur i analysen av etiske dilemma. I selvbiografien *The Making of a Philosopher: My Journey Through Twentieth-Century Philosophy* (2002) skildrer han sin oppvekst i Blackpool som sønn av en gruvearbeider og veien videre via studier i psykologi og filosofi i Manchester og Oxford til prestisjefylte professorater i England og USA, sist ved University of Miami. Både i selvbiografien og i den nye boken om sport fremgår det at idrett har spilt en sentral rolle i livet hans. McGinn har

hatt en utrolig nysgjerrighet på å lære seg nye aktiviteter helt fra han var liten og til han i dag har bosatt seg i Miami for å dyrke sine nye interesser windsurfing og kiting. Ikke verst når man i 2010 fyller 60 år.

Oppbyggingen av boken Sport er knyttet opp til hans livsløp og de ulike aktivitetene han har vært involvert i. Boken er derfor i liten grad en teoretisk studie av idrettens filosofi men derimot en induktiv type tilnærming der han gjennom erfaringer med ulike enkeltidretter viser hva man kan lære av de ulike aktivitetene. Som gutt var McGinn liten, lett og akrobatisk. Han utmerket seg i turn, stuping og trampolineaktiviteter ved siden av ferdigheter i en rekke spill som små gutter driver med; klinkekuler, kortleker, pillkast, fisking. Etter hvert utmerket han seg med talent for stavsprang før de seriøse studiene satte en stopper for fysiske utskielser og det fysiske forfallet begynte. En del år senere våknet han opp av dvalen med kulemave og dårlige muskler og begynte sin atletiske 'reawakening', først med løping, så med styrketrening på treningsinstitutt, etter hvert kajakkpadling, tennis, windsurfing og kiting. McGinn beskriver i detalj hvordan han prøvde å lære seg disse aktivitetene, utvikle seg både fysisk og mentalt og hvordan målet var å bli et helt og balansert menneske. McGinn har alltid vært et selvbevisst menneske. Hans anmeldelser av andre filosofers bøker kan være nådeløse og sylskarpe, men er også interessante å lese (*se Minds and Bodies: Philosophers and Their Ideas* (1997)). Hans egen vurdering av seg selv er ikke tilsvarende kritisk. McGinn har et stort idrettsego. Han mener å ha talent til å lære seg det meste, bli god og bedre enn de fleste på samme alder og med samme utgangspunkt, selv om han er full av ydmykhet overfor de som er topputøvere i verdensklasse. Han vet hvor vanskelig det er å bli virkelig god.

De som venter å finne en gjennomgang av klassiske idrettsfilosofiske tema i denne boken vil nok bli skuffet. McGinn har ikke gidde å sette seg inn i hva som er gjort på feltet. Referansene til idrettsfilosofisk litteratur omfatter et par litt tilfeldige bøker. McGinn stoler tydeligvis på sine egne vurderinger og teoretiseringer når han trenger dem. For enkelte steder i boka, og ikke minst i det siste kapitlet, tar han opp mer grunnleggende idrettsfilosofiske tema. Og da blir det interessant, ikke minst for undertegnede, fordi jeg finner igjen standpunkter jeg sympatiserer sterkt med. La meg ta noen eksempler. McGinn hevder at en filosofisk studie av sport bør ta utgangspunkt i utøveren, i opplevelsen innenfra og ikke tilskuerens perspektiv utenfra. Mye av idrettsfilosofien inntar tilskuerens perspektiv, men det er tross alt aktøren som er forutsetning for at idretten realiseres. McGinn kan ta dette innenfraperspektivet fordi han har erfaring fra en rekke forskjellige aktiviteter. Det er verd å merke seg at han overhodet ikke diskuterer de store amerikanske publikumsidrettene som baseball, amerikansk fotball og basketball og heller ikke den europeiske fotball. Fordi disse idrettene er store tilskueridretter inviteres også lett filosofer til tilskuerens betraktninger.

McGinn har også en gjennomgang av selve idrettsbegrepet som jeg er svært enig i. I likhet med McGinn tror jeg ikke idretten har et eget vesen. Alt vi kaller idrett har neppe et felles innhold, en felles kjerne. McGinn er antiessensialist. Han mener i tråd med Wittgenstein at en rekke sentrale begreper, også idrettsbegrepet, er familielikhetsbegrep. De ulike idretter likner hverandre i ulike henseender akkurat som medlemmene i en familie uten å ha kjennetegn som er felles for alle. Men det betyr at idrettens filosofi strengt tatt bør være idrettens filosofi; fotballens filosofi, klatringens filosofi, fektingens filosofi, tennisens filosofi. Det er grunnen til at McGinn velger en induktiv tilnærming og beretter om sine opplevelser i ulike idretter istedenfor å starte med refleksjoner om idrett som sådan. En annen konsekvens av dette er at opplevelsen og ferdigheten får sin egen valør avhengig av hvilken idrett det er snakk om. Også den norske filosofen Arne Næss hevdet at opplevelsen av for eksempel glede i idrett ikke er noe som kan løsrives fra den spesifikke opplevelse i den enkelte idrett. Tennisglede er forskjellig fra fotballglede. McGinn skildrer den særegne opplevelse av mening og 'flow' i de ulike idretter han har erfaring fra. Mangfoldet av idretter og opplevelser gjør at involvering og læring av idrettslige ferdigheter blir en utforskning av seg selv og verden. Du utvider deg selv og blir et rikere menneske når du gjennom nye idretter forholder deg til nye sider av virkeligheten. I denne prosessen er læring og utvikling avgjørende.

McGinn vektlegger dannelsesaspektet ved idrett og slår at sterkt slag for den kroppslige dannelsen. 'Physical education' er like viktig som 'academic education' eller 'moral education'. McGinn er her helt på linje med de greske dannelsesidealer der både kropp og sjel skulle utvikles og formes til et balansert hele. Betydningen av læringsaspektet gjør at McGinn legger mindre vekt på konkurransen og betydningen av å vinne. Det er utviklingen av bedre prestasjoner, nye erfaringer og gode opplevelser som er viktig. Konkurranser er bar et middel til å utvikle seg selv. Konkurransen må ikke bli overdimensjonert slik at idretten blir ødelagt og korrumpert av penger, media og prestisje. McGinn har lite til overs for den moderne kommersielle toppidretten som et senkapitalistisk sirkus. I motsetning til sirkusidretten vektlegger McGinn de moralske sider ved idretten. Respekt for motstanderen, 'fair play' og 'sportmanship' er ikke bare gamle honnørord, men bør realiseres på alle konkurransenivå. Også trenerne er nøkkelpersoner og bør være forbilder.

Man skulle tro at med et slikt bakteppe ville alle former for doping avvises. Men McGinn er upredikerbar. Han mener at prestasjonsfremmende substanser som i dag er forbudt bør bli tilgjengelige men underlagt medisinsk

» *Han mener i tråd med Wittgenstein at en rekke sentrale begreper, også idrettsbegrepet, er familielikhetsbegrep. De ulike idretter likner hverandre i ulike henseender akkurat som medlemmene i en familie uten å ha kjennetegn som er felles for alle.*

kontroll. Bakgrunnen hans fra treningsentrene og den sterke interessen for styrketrening gjennom en del år har sikkert gitt ham grunn til å reflektere mye rundt dette problemfeltet, der jeg personlig ikke kan følge hans standpunkter. Men McGinn er spennende fordi han er uavhengig av de rådende ideologier. Han er 'gammelmodig' i forsvaret for moralsk dannelse og 'fair play' men gir blaffen i den offisielle ideologi i sitt forsvar for kunstige prestasjonsfremmende stoffer.

McGinn's bok er neppe velegnet som pensumbok i idrettsfilosofi men er svært interessant som en personlig refleksjon fra en av verdens ledende filosofer over masse variert idrettslig erfaring gjennom et 60-årig liv.

© **Gunnar Breivik 2010.**

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com